

Lezen met begrip, een schoolvak of een attitude?

14 april 2016

Véronique Damoiseaux

opleiding
onderzoek
ontwikkeling

Katholieke
Pabo Zwolle

Opzet workshop

1. We ervaren hoe interessant het is om samen te werken bij het bespreken van verschillende teksten over hetzelfde onderwerp
2. We bespreken de uitgangspunten van deze aanpak van begrijpend lezen
3. Wat vraagt deze aanpak van de leerling, de leraar en de bibliotheek (op school)?

Net uit: lentenummer van het tijdschrift van Natuurmonumenten: themanummer over de grote vogeltrek.

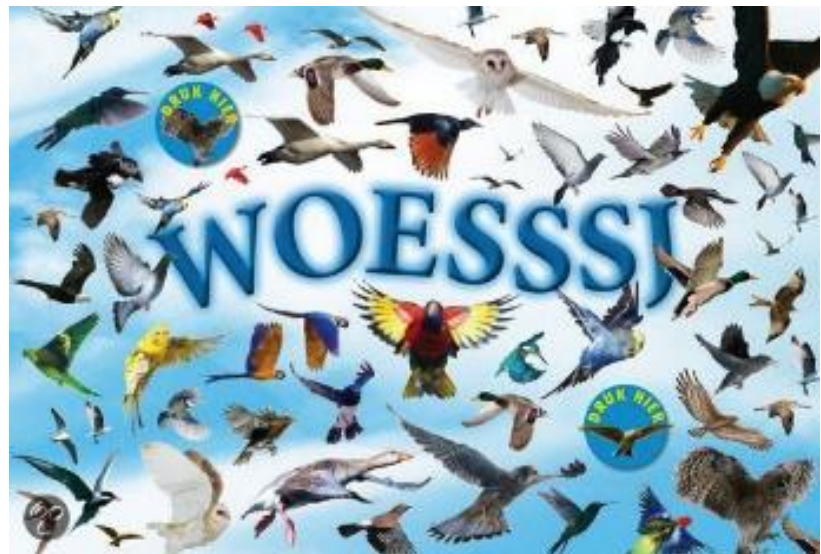
Elk voor- en najaar staan we er met bewondering en verwondering naar te kijken: de vogeltrek. Waarom verkassen al die vogels toch steeds weer? En hoe doen ze dat dan? Deze keer duik ik maar eens in die indrukwekkende troepenbewegingen.

Welke vogel reist het meest?

Dé langeafstandsvlieger onder de vogels is de noordse stern. Die vliegt elk jaar van Zuidpool naar Noordpool om te broeden. En vervolgens weer terug. Twee keer 18.000 kilometer. Nederland ligt aan de zuidkant van het broedgebied van de noordse stern; bij ons broeden ze in de delta en het waddengebied. Een noordse stern die in de Dollard broedt, heeft het wereldrecord. Uit zendergegevens blijkt dat die in één jaar 90.000 kilometer heeft gevlogen.

Zelf ervaren ...

Welke
vogel vliegt
helemaal
rond de
wereld?
blz. 52

Het zit dus zo:
de Noordpool en de Zuidpool houden de wereld bij elkaar.
Maar een lichtgewicht vogeltje* zorgt ervoor dat de
wereld dag en nacht blijft draaien.

*Wie dat lichtgewicht vogeltje is? Je vindt het op bladzijde 80

Aan de slag

Waarom vliegt deze vogel de hele wereld rond?

Wat vind jij bijzonder aan deze vogel?

Maak een tweetal: lees allebei een andere tekst. Jij wordt nu expert van jouw tekst!

Terwijl je leest noteer je:

! Voor bijzondere (nieuwe) dingen

? Voor dingen waar je een vraag over hebt

bij onduidelijk woorden/zinnen/ tekstdelen

Ik ben een wereldreiziger, maar waar ben ik?

Maand	Waar ben ik nu?	Wat doe ik daar? (doel/reden)	Licht of donker?
Januari			
Februari			
Maart			
April			
Mei			
Juni			
Juli			
Augustus			
September			
Oktober			
November			
December			

173 Noordse Stern

Zomergast. Heeft in België
gebroed. Dwaalgast C. en
Z. Europa

174 Dwergstern

Zomergast. Dwaalgast
Noorwegen

Doordenkvragen

Combineer teksten en plaatjes met elkaar en kom zo tot een goed antwoord (licht je antwoord toe)

1. Waarom kiest de noordse stern niet voor de kortste route bij zijn vlucht naar het zuiden of noorden?
2. Is het waar dat elke noordse stern tijdens z'n leven de afstand van de aarde naar de maan en terug aflegt (ervan uitgaande dat elke vogel 25 jaar wordt)?

✘ Schoolvak: *Begrijpend lezen*

✔ Routine: *Lezen met begrip*

Lezen met begrip = een tekst steeds beter doorzien:
leren begrijpen en precieze(re) informatie toevoegen aan wat je al
weet.

Het gevoel dat je zelf nog aan het werk moet om de tekst af te
maken; actief meedenken met de schrijver i.p.v opzoekvragen
beantwoorden.

Begrijpend lezen

(Rapp, van den Broek, McMaster, Kendeou & Espin, 2007)

= actief denkproces

Interpretatie van tekst vanuit de eigen gedachten, kennis, vaardigheden en ervaringen van de lezer

“reconstructie van de werkelijkheid”

Innerlijk beeld van een tekst

Tekstrepresentatie op drie niveaus

1. Oppervlakte-
2. Tekstbasis-
3. Situatiemodel-

(Kintsch, 1998; Land & Sanders, 2007; Singer, 1990)

Op het derde niveau worden impliciete verbanden en structuren uit een verhaal zichtbaar door mentale verbeelding (Zwaan & Radvansky, 1998)

De lezer probeert gaten in de tekst op te vullen: hij verrijkt verbeelde tekstinhoud (Land & Sanders, 2007)

Meer zintuigen spelen een rol op diepste niveau

(De Koning & Van der Schoot, 2014)

Uitgangspunten methodiek Lezen met begrip: hantering schurende en naburige teksten

Doel: gemotiveerde, kritische lezers opleiden

1. Lezen met begrip initieert interactie
2. Lezen met begrip laat synergetisch groeien
3. Lezen met begrip laat twijfel teder rondtasten
4. Lezen met begrip laat doorlezen:
leesmotivatiestimulans

Uitgangspunten aanpak: hantering schurende en naburige teksten

Doel:

gemotiveerde, kritische lezers opleiden die met hulp van anderen de omringende werkelijkheid steeds beter leren doorzien.

Lezen met begrip initieert interactie

- Reconstructie van de werkelijkheid door gesprek met de tekst, met jezelf en met de ander; leraar is hardopmeedenkende meeleezer
- Wederzijdse afhankelijkheid door naburige en schurende teksten
- Veel gesprekken over eigen ervaringen koppelen aan lezen verhoogt betrokkenheid (Bus & Nielen, 2015);
- Eigen begrip van teksten toetsen aan andermans leeservaring geeft dieper begrip (Fisher Frey & Lapp, 2008);
- In het gesprek met de ander vormt zich de gedachte

Praten over wat je gelezen hebt, is essentieel 'omdat we meestal pas weten wat we denken als we het onszelf horen zeggen.'
(Chambers, 2012)

Lezen met begrip

laat synergetisch groeien: $1 + 1 = 3$

Ontwikkeling versterken door geïntegreerde benadering van lezen:

- Instructie van leesbegrip inbedden in bestaande leesmomenten (de With, 2014);
- Teksten gebruiken die bijdragen aan wereldoriëntatie; burgerschap; sociaal-emotionele ontwikkeling;
- Voortdurende aandacht voor woordenschat bij lezen;
- Lezen verbinden aan stellen (kennen dezelfde processen (Bos, de Koning, van Wesel, Boonstra, van der Schoot 2015)).

Trots op wat je geleerd hebt...

Wat zien we?

Met anderen spreken over wat je te weten bent gekomen is zeer motiverend.

Om goed uit te kunnen leggen is niet per se een leraar nodig, wél een heldere tekst en een inhoudsrijk groepsgeprek

Lezen met begrip laat twijfel teder rondtasten

- Elke lezer is lerende: leraar en leerling!
- Lezen is leren doorzien wat de relatieve waarde van de boodschap van de auteur is;
- Inzet schurende en naburige teksten leidt op tot kritische lezers die leren het vraagteken te waarderen.

Lezen met begrip laat doorlezen: Leesmotivatie staat voorop.

- Gebruik levensechte, boeiende teksten(SLO, 2006)
- Passend repertoire (Krashen, 2011)
 - Verschillende genres
 - Keuze thema's
 - horizonverbredend
- Vermijd (te veel) frontloading

Vragen doen ertoe... maar welke?

1. Vragen die je helpen de hoofdlijn van de tekst te begrijpen
2. Sleutelvragen die dieper ingaan op onderdelen uit de tekst (hoe zit het precies)
3. Vragen over specifieke woorden of tekstdelen, die nodig zijn om de tekst te begrijpen
4. Vragen die gaan over de bedoeling van de schrijver en de kenmerken van de tekst. Zicht krijgen op de bron van de tekst.
5. Inferentiële vragen waarop meer dan één antwoord mogelijk is en die vaak vragen om door te denken over de inhoud
6. Meningsvormende en intertextuele vragen die je laten nadenken over de waarde van de inhoud en vorm van de tekst(en) en de bronnen waar ze uitkomen.

Discussie: Lezen met begrip, een schoolvak of een attitude?

Wat vraagt deze aanpak van:

- Leerlingen?
- Leraren?
- De bibliotheek op school?

Taalcoördinatoren

Welk inzicht op het gebied van

Lezen met begrip

neem je mee naar je team?

Wij zijn in ontwikkeling en toetsen onze inzichten, samen met...

- Vier besturen: faciliteren teamexperimenten;
- twee bovenbestuurlijke PLG's + achttien interne PLG's (Jongstra, van den Ende, & Pauw, 2015; van den Ende, Jongstra & Pauw, 2015);
- Kenniskring werkveld lezen: literaire gesprekken;
- Hogeschooldocenten wereldoriëntatie;
- Studenten
- Jullie?

Een aantal belangrijke bronnen

Bus, T. & Nielen, A. (april 2015). Leesmotivatie stimuleren. *JSW*, 99, 6-9

De Koning, B. & van der Schoot, M. (2014). “Hoe zie jij het voor je?” Een kritische blik op de hedendaagse praktijk van begrijpend lezen, *Pedagogische studiën*, (91), p. 422-429.

Fischer, D. & Frey, N. (2012). Close reading in elementary schools, *The Reading Reader*, 66 (3), p. 179-188.

Land, J., & Sanders, T. (2007). Lezen leuk en leerzaam? Over tekstbegrip op het vmbo. In D. Schram (ed). *Lezen in het vmbo. Onderzoek- interventie- praktijk*, p. 123-150. Stichting Lezen Reeks Deel 11. Delft: Eburon.

Rapp, D., van den Broek, P., Kristen, L., Kendeou, P., Espin, Ch. (2007). Higher-order comprehension processes in struggling readers: a perspective for research and intervention, *Scientific studies of reading*, 11 (4), 289-321

Reactie?

Vragen?

Véronique Damoiseaux

V.Damoiseaux@kpz.nl

www.kpz.nl

opleiding
onderzoek
ontwikkeling

**Katholieke
Pabo Zwolle**